

ISTORIE

Delia Boieru | Valentina Nap

Nume:.....

CLASA

4

SINAPSIS®

Sinapsis Publishing Projects
Cluj-Napoca, 2023

Cuprins

UNITATEA 1: TRECUTUL ȘI PREZENTUL DIN JURUL NOSTRU

1. Noțiuni introductive	
a) Ce este istoria?	4
b) Timpul și spațiul în istorie	6
2. Familia	8
3. Comunitatea locală	11
4. Comunitatea națională. Comunități ale minorităților naționale pe teritoriul României	13
5. Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală	15
<i>Probă de evaluare</i>	17

UNITATEA 2: POPOARELE DE IERI ȘI DE AZI

1. Popoare de ieri: grecii, galii, slavii, turcii	18
2. Popoare de azi	
Francezii, ungurii, germanii	20
Popoare slave: rușii, sârbii, bulgarii	22

UNITATEA 3: CUNOAȘTEREA LUMII PRIN CĂLĂTORI

1. Cunoașterea Terrei	24
2. Aportul călătorilor români la cunoașterea Terrei	26
3. Exploratori ai secolului XX	28
<i>Probă de evaluare</i>	30

UNITATEA 4: EPOCI, EVENIMENTE, PERSONALITĂȚI

A. Antichitatea	
1. Dacii – Strămoșii noștri	31
Fișă de personaj istoric. Decebal – Strămoșul-erou al neamului românesc	33
2. Romanii	35
Fișă de personaj istoric. Traian	37
B. Evul Mediu	
1. Români	38
2. Figuri legendare de voievozi, domnitori și conducători locali în opere literare și istorice	
a) Întemeietorii statelor medievale românești. Gelu, Dragoș, Basarab I	40
b) Sat și oraș în Epoca Medievală. Transilvania – spațiu multiethnic	43
c) Mircea cel Bătrân	45
Mănăstirea Cozia	47
d) Iancu de Hunedoara. Castelul Huniazilor	49

e) Vlad Țepeș	51
f) Ștefan cel Mare	53
Suceava – Cetate domnească	55
g) Mihai Viteazul – Unificatorul celor trei Țări Române	56
h) Constantin Brâncoveanu	58
<i>Probă de evaluare</i>	60
C. Epoca Modernă	
1. Alexandru Ioan Cuza	61
2. Carol I și Independența. Carol Davila	63
3. Ecaterina Teodoroiu – Eroină a Primului Război Mondial	65
4. Ferdinand I și Regina Maria – Regii României Mari	67
5. România la cumpăna dintre milenii	69
<i>Probă de evaluare</i>	71

UNITATEA 5: CULTURĂ ȘI PATRIMONIU

1. Monumente și locuri din România aflate pe lista Patrimoniului Mondial UNESCO	72
2. Așezările săsești cu biserici fortificate din Transilvania. Orașul vechi din Sighișoara – Cetatea Medievală Sighișoara	74
3. Bisericile pictate în exterior din nordul Moldovei și bisericile de lemn din Maramureș	76
<i>Evaluare finală</i>	78
Descriptori de performanță și soluții	80

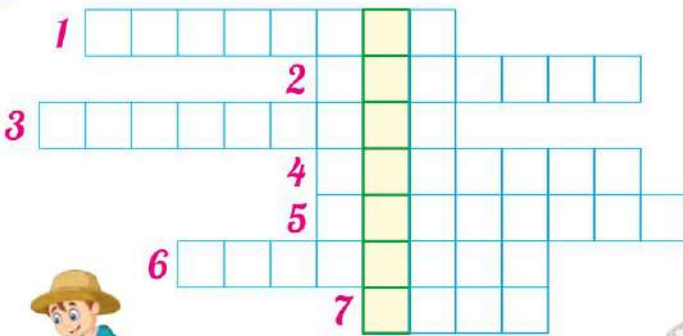

Reținem!

Data

Blank lined area for writing the date and notes.

1 Completează rebusul.

- b) Orizontală**
- 1. Sursă istorică sau...;
 - 2. Om de știință care reconstituie fapte și evenimente istorice;
 - 3. Izvoare istorice scrise;
 - 4. Izvoare istorice nescrise;
 - 5. Cercetător care descoperă în pământ urme ale trecutului omenirii;
 - 6. Adăposturi sau...;
 - 7. Obiecte folosite de războinici.

a) Verticală

„_____ este cea mai frumoasă poveste.”

(A. Cioroianu)

2 Formulează întrebări referitoare la conținutul rubricii „Reținem!”.

a) Ce

b) Cum

c) Cine

d) Unde

3

Lucrați în perechi! Observați cu atenție următoarele mărturii, dovezi ale trecutului (izvoare istorice). Faceți o clasificare a lor în izvoare istorice scrise și nescrise.

Izvoare istorice scrise

Izvoare istorice nescrise

4

Unește fiecare cuvânt cu explicația corespunzătoare.

muzeu

● **Colecție de acte și documente privitoare la istoria unui popor, a unui oraș, a unui așezământ public sau particular.**

arhivă

● **Instituție care colecționează cărți, periodice, foi volante, imprimate etc. spre a le pune în mod organizat la dispoziția cititorilor.**

biblioteca

● **Instituție care păstrează, conservă, depozitează, expune obiecte care prezintă interes istoric, științific, artistic.**

5

Citește următoarea afirmație. Subliniază expresia care se referă la „obiectul de studiu” al istoriei.

„Istoria este adevărata povestire și înfățișare a întâmplărilor neamului omenesc, icoana vieții trecute.”

(Mihail Kogălniceanu)

2 a) Citește cu atenție fragmentele de mai jos. Analizează și compară cele două situații descrise.

A. „... când intrai în clasă, văzui o vergea lungă, rezemată de masa domnului. Băieții stau ca sfinții în bănci. Vreo trei cu urechile roșii stau în genunchi lângă tablă...”

(B. Șt. Delavrancea, **Domnul Vucea**)

B. „Domnului nostru îi era drag să ne-nvețe și parcă eram copiii lui, asta am simțit-o totdeauna, cât am fost sub privegherea lui.”

(M. Sadoveanu, **Domnu' Trandafir**)

b) Alege răspunsul corect:

• Dreptul copilului la care fac referire ambele texte este:

- Dreptul de a gândi independent;
- Dreptul la educație;
- Dreptul la odihnă, recreere, vacanță;
- Dreptul de a fi protejat împotriva violenței și abuzurilor.

• Dreptul copilului care a fost încălcat în situația prezentată de fragmenul A este:

- Dreptul de a gândi independent;
- Dreptul la educație;
- Dreptul la odihnă, recreere, vacanță;
- Dreptul de a fi protejat împotriva violenței și abuzurilor.

3 Observă imaginile de mai jos. Descrie oral aspectele din viața copiilor ilustrate în fiecare caz.

4 Imaginează-ți că trăiești într-o epocă în care nu există jucării de vânzare și trebuie să îți confecționezi singur jucăriile cu materiale aflate la îndemână. Ce jucării ai putea meșteri? Alege din lista de mai jos.

- păpușă Barbie;
- păpușă din sfoară;
- păpușă din resturi de materiale textile;
- avion teleghidat;
- mașinuță cu telecomandă;
- parașută dintr-o bucată de pânză, sfoară și nasturi;

- cărucior din bețișoare de lemn;
- minge din resturi de material textil;
- trompetă din metal;
- fluier din lemn de salcie;
- mască din lut sau materiale textile.

a) Propune și alte jucării pe care le poți confecționa singur.

b) Realizează aceste obiecte la orele de AVAP.

5 **Știi că...?**

• În Epoca Medievală aproape 35% (aproximativ o treime) dintre copii mureau la vârste fragede din cauza condițiilor vitrege de viață.

• Pentru că erau mici și încăpeau mai ușor, copiii erau puși să muncească în spațiile strâmte din adâncul minelor câte 10 ore pe zi, pentru o plată foarte mică.

• În trecut, la 12 ani fetele și la 14 ani băieții începeau viața de familie, dacă părinții hotărâu să-i căsătorească.

Formulează oral întrebări referitoare la informațiile descoperite în rubrica

Știi că...?.

Probă de evaluare

1 Cine sunt eu?

Mă numesc Familia mea este formată din

Eu locuiesc în satul/orașul, pe strada,
la numărul, din județul

Instituțiile mai importante din localitatea noastră sunt

Localitățile aflate în vecinătatea localității noastre sunt

Cele mai importante sărbători ale localității noastre sunt

2 Alege răspunsurile corecte.

- Cronologia este știința care se ocupă cu:

- studiul mărturiilor istorice;
 studiul datelor istorice;
 măsurarea timpului istoric.

- Perioada dintre anii 1301 și 1400 reprezintă secolul:

- al XIII-lea;
 al XIV-lea;
 al XII-lea.

- După Epoca Medievală (Evul Mediu) urmează:

- Epoca Antică;
 Epoca Contemporană;
 Epoca Modernă.

- În România, minoritatea națională cu cel mai mare număr de locuitori este cea:

- evreiască;
 maghiară;
 germană.

3 Ordonează cronologic următorii ani. Încadrează-i în secolele corespunzătoare.

ANUL	Anii în ordine cronologică	Secolul corespunzător
1394		
1501		
1289		
1848		
44 î. Hr		
106		

- 2 Analizează sursa. Descoperă *membrii familiei lui Zeus*. Întocmește o fișă de portofoliu care să conțină informații despre aceștia și *arborele genealogic* al acestei familii.

„Principalii zei erau în număr de 12, organizați într-o familie: tatăl - Zeus, cu soția sa, Hera, cu fratele său, Poseidon și cu surorile lui, Hestia și Demeter. Urmău cei șapte copii ai săi: trei fiice - Atena, Artemis, Afrodita și patru fii - Apolo, Hermes, Ares și Hefaistos.“

(Ovidiu Drâmba, *Istoria culturii și civilizației*)

- 3 Citește descrierea personajelor. Scrie denumirea personajului ilustrat de fiecare imagine.

a) **Soldatul gal** avea privire ageră și înfiorătoare, disprețuia primejdia, mergea la luptă adesea cu bustul gol.

b) Bărbat înalt, zdravăn, cu pielea nu prea albă, cu părul blond-roșcat, îmbrăcat în haine de in, cânepă, piei sau blănuri de animale, **soldatul slav** era hotărât și viteaz.

c) Regele zeilor de pe Muntele Olimp, **Zeus** este stăpânul cerului, al tunetului și al fulgerului, în mitologia greacă.

d) Turbanul, caftanul, șalvarii, papucii cu vârful lung și întors sunt elemente de vestimentație pe care orice **padișah / sultan turc** le poartă cu mândrie.

- 4 Completează enunțurile cu informațiile potrivite de pe etichete.

cneaz

strămoș

Sfatul Bătrânilor

starostele

jupân

- Slavii trăiau în familii numeroase care aveau un _____ comun.
- În satele slavilor, conducătorul era _____, care era bătrânul satului.
- Mai multe sate, înșirate de obicei de-a lungul unei văi, erau conduse de un _____ sau _____, ajutat de _____.

Știi că... ?

- * Grecii au inventat democrația, teatrul și un alfabet propriu.
- * Galii erau preocupați de igiena personală și se spune că ei au inventat săpunul.
- * În Evul Mediu, în Țara Românească și Moldova, în biserică și în redactarea documentelor se folosea limba slavonă și alfabetul chirilic.
- * Dobrogea, ținutul românesc dintre Dunăre și Marea Neagră, a făcut parte din Imperiul Otoman timp de peste 400 de ani, începând cu anul 1417 (secolul al XV-lea).

2 Alege răspunsurile corecte:

- Dansează kazacioc, cântă la balalaică, se plimbă cu troika și beau ceai din samovar: sârbii; rușii; bulgarii.
- Colindă de Crăciun asemenea românilor, umblă cu sorcova la Anul Nou, sărbătorește Mărțișorul, mari cultivatori de trandafiri pentru esență, în prima duminică din luna iunie organizează Festivalul Trandafirilor. sârbii; rușii; bulgarii.
- De Crăciun, oferă colindătorilor colac în care se pune o monedă de argint să le poarte noroc, fac daruri doar de Moș Nicolae, prețuiesc familia, având câte un sfânt ocrotitor al acesteia, dansează „sârba”: sârbii; rușii; bulgarii.
- Folosesc un alt calendar religios și sărbătorește Nașterea Domnului (Crăciunul) pe data de 7 ianuarie: sârbii; rușii; bulgarii.
- Păpușa Matrioșka este jucăria tradițională a: sârbilor; rușilor; bulgarilor.

3 Stabilește, pe axa timpului istoric, locul ocupat de secvențele istorice.

Perioada de glorie a statului bulgar a fost în timpul țarului Simeon I, care a cucerit aproape întreaga Peninsulă Balcanică (893 – 927).	Primul stat rus, Rusia Kieveană, a atins apogeul dezvoltării sale în timpul cneazului Vladimir cel Mare. Acesta s-a creștinat, silindu-și supușii să adopte religia creștină (980 – 1015).	Primul cneaz rus care și-a luat titlul de „țar” a fost Ivan al IV-lea, supranumit „cel Groaznic” din cauza cruzimii sale (1547 – 1584).
--	--	---

Maxima dezvoltare a Regatului Sârb a avut loc în timpul regelui Ștefan Dușan (1331 – 1355).	Petru cel Mare, important țar al epocii moderne, a sporit puterea și întinderea imperiului, l-a modernizat, a mutat capitala de la Moscova la Sankt-Petersburg (1682 – 1725).	Bulgaria a fost cucerită rând pe rând de Imperiul Otoman până la sfârșitul secolului al XIV-lea. A rămas sub stăpânire turcească mai bine de 500 de ani.
---	---	--

4 Privește harta cu atenție, apoi completează tabelul.

Popoare de ieri studiate	Popoare de azi, moștenitoare ale acestora
Greci	
Romani	
Gali	
Daci	
Slavi	

5 Realizează un PROIECT în care să prezinți unul dintre *popoarele de azi* studiate. Fii original în prezentare! Proiectul va conține informații și imagini referitoare la:

- origine, limba vorbită;
- momente importante din istoria acestuia;
- poziția geografică, capitala țării;
- drapel, stemă, Ziua Națională;
- costume tradiționale, obiceiuri și tradiții specifice;
- curiozități referitoare la poporul prezentat.

2 Unește ceea ce se potrivește:

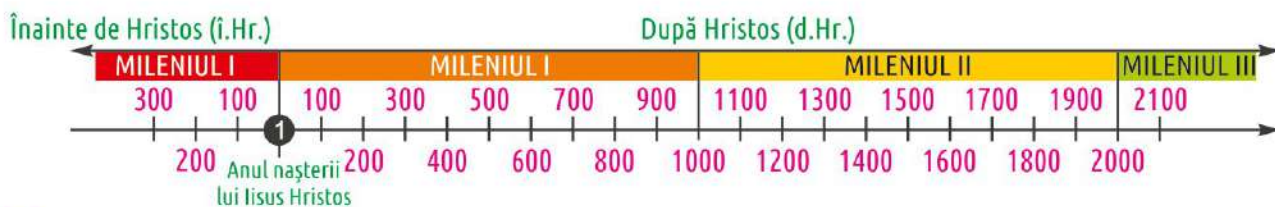
daci	•	•	cultivarea plantelor și creșterea animalelor
geți	•	•	nume dat de romani locuitorilor Daciei
trib	•	•	nume dat de greci locuitorilor Daciei
meșteșuguri	•	•	formă de organizare economică și social-politică primitivă
agricultura	•	•	olăritul, confecționarea podoabelor, a uneltelor, dar și a armelor

3 Completează spațiile lipsă:

- Dacii au trăit pe pământul patriei noastre în urmă cu mai bine de _____ de ani. În acele vremuri, țara se numea _____. Portul lor este asemănător cu _____. Nobilii (tarabostes) purtau pe cap _____.
- Dacii erau _____. Zeul lor suprem era _____. Se credeau _____ și erau foarte viteji în lupte. Cei mai cunoscuți și vrednici regi au fost Burebista și _____.

Decebal, 2000, Zalmoxis, portul popular românesc, căciulă, Dacia, nemuritori, politeiști

4 Se dă enunțul: „Regele Burebista a unit în anul 82 î. Hr. toate triburile dacilor”. Marchează pe axa timpului anul amintit în enunț.

5 Pornind de la sursa dată, bifează căsuța corespunzătoare răspunsului corect:

„Puteai să-l vezi pe unul cercetând poziția cerului, pe altul, însușirile ierburilor și ale arbuștilor (sursa face referire la daci), pe acesta studiind creșterea și scăderea lunii, pe celălalt observând eclipsele soarelui și cum, prin rotația cerului, soarele vrând să atingă regiunea sa orientală, este dus înapoi spre regiunea occidentală.”

(Iordanes, sec. al VI-lea)

• Dacii aveau cunoștințe de:

- literatură
- medicină populară
- istorie
- astronomie

Știi că... ?

- La război, dacii purtau un steag ce avea forma unui șarpe cu cap de lup, deoarece credeau că strămoșul lor este acel animal.
- Marele preot era omul cel mai important după rege.
- Din limba vorbită de strămoșii daci s-au păstrat până azi puține cuvinte, printre care: brad, brânză, copil, prunc, mal, mazăre, mânăz, moș, Argeș, Someș.